

ВОДА І ЦИВІЛІЗАЦІЯ

Т.В.Стрікаленко, проф., д. мед. н.
Інститут культури ОНАХТ, 2020р

ВОДА ....

* Слово **"aqua"** — вода, складається з двох грецьких слів - **"a"** и **"qua"**,
дослівний переклад: **від котрої все пішло,
з котрої все складається**

П Л А Н

- **Хронологія розвитку цивілізацій**
- **Образ води у світових релігіях ("вчора")**
- **Вода у світі сьогодні: що робити ?**

ХРОНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ЦИВІЛІЗАЦІЙ (технологічних революцій)

1. НЕОЛІТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ (ВОДНО+СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКА)

- * > 10 тис років до н. е.
- * Поява посуду (гончарне коло!) – МОЖНА ВАРИТИ ЇЖУ!!!
- * Почали поливати рослини (ірригація!) – зросли врожаї
- * Винахід колеса – перевезення товарів

ТАКИМ ЧИНОМ:

1. поява стабільного харчування і технологій його приготування
2. Ірригація → обмін, торгівля → поява держави і писемності

**ЩО ПРИЗВЕЛО ДО ЗРОСТАННЯ КІЛЬКОСТІ ЛЮДЕЙ В > 10 РАЗІВ
(до десятків млн)**

**Культ води у Древньому Єгипті
виглядав як складні ритуали
очищення, що їх були зобов'язані
виконувати усі єгипетські жреці**

Свою головну річку — **Ніл** — єгиптяни почитали як велике Божество. Усі малі річки та джерела води також мали власних богів чи духів. А царював над ними Бог водної стихії — **Океан**

ХРОНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ЦИВІЛІЗАЦІЙ (технологічних революцій)

2. АНТИЧНА РЕВОЛЮЦІЯ (технології + наука + мистецтво)

- * ~ 5 тис років до н. е.
- * Розвиток водопостачання і каналізації (Рим), інфраструктури (дороги)
- * Удосконалення технологій минулого: алфавіт+ комунікації + виплавка металу (гончарне коло) і поява зброї → ІМПЕРІЇ
- * Поява наук (Евклід), мистецтв (Вітрувій), демократій (Греція) і релігії

ТАКИМ ЧИНОМ:

1. Вода концентрує ВСЕ навколо себе: науки, релігії, мистецтво
2. Удосконалення технологій потребувало їх осмислення, що відбувалось шляхом розвитку науки, мистецтв і релігій

ЦЕ ПРИЗВЕЛО ДО ЗРОСТАННЯ КІЛЬКОСТІ ЛЮДЕЙ В > 10 РАЗІВ (до сотень млн, до 1 млрд)

Витоки культу води
слід шукати в значенні
води для землеробів, що
втілювали основу господарства
древніх слав'ян.
Здавна слав'яни приносили
жертви озерам та криницям,
молились над водою, йменували
ріки богинями (Ладами), запалю-
вали свічки над колодязями

**За посухи люди звертались до ВОДНОЇ
СТИХІЇ із закликом : «Прийди, вода, щоб
зберегти життя на Землі!»**

Адже вважали воду першо-матерією світу

УКРАЇНСЬКІ ЛЕГЕНДИ «про ВОДУ»

- **Дністер** – камінці на дні стер
дні стер
потік дно стер
- **Синевір** – дочка графа Синь і чабана Виру
- **Озеро Западне** – запало поле на Великдень
- **Горілка** – горів Кай, випивши мутящої води
- **Райдуга** – дорога янголів (з води до неба – до раю, бо вода є посередником між білим світом і світом померлих)
- **Свято Івана Купала** - Вода є речовиною, з якої виникає все, отож вона все про все знає

ХРОНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ЦИВІЛІЗАЦІЙ (технологічних революцій)

3. НАУКОВО-ПРОМИСЛОВІ РЕВОЛЮЦІЇ

- * ~ 16 – середина 20 століття н. е.
- * Наука ініціює появу і розвиток технологій
- * Ядерна фізика (зброя, освоєння космосу) + хімія (фарм!)
- * Масове виробництво НЕ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ → забруднення довкілля

ТАКИМ ЧИНОМ:

1. Формування комунікацій та революцій → утворюються країни
2. Спільні ринки товарів, технологій, робочої сили

І ЦЕ ПРИЗВЕЛО ДО

- * зростання кількості людей в > 3 р. (до 3.5 млрд),
- * росту терміну життя та
- * вимирання/знищення біосфери

ХРОНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ ЦИВІЛІЗАЦІЙ (технологічних революцій)

4. ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОМИСЛОВА РЕВОЛЮЦІЯ

- * ~ середина 20 століття н. е. – наш час
- * **ВІДСУТНІСТЬ НОВИХ НАУКОВИХ КОНЦЕПЦІЙ, ЗАНЕПАД РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ**
- * **Удосконалені технології ініціювали СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ, ВІРТУАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ, скорочення IQ у понад половини людства**
- * **Масове виробництво МОДИФІКОВАНИХ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ → забруднення довкілля, джерел водопостачання**

ТАКИМ ЧИНОМ:

1. **НАЙБІЛЬШ ДОРОГІ КОМПАНІЇ НІЧОГО НЕ ВИРОБЛЯЮТЬ (Facebook, Jonson&Jonson, Amazon.....)**
2. **Залишилась актуальною потреба у реальному, а не віртуальному харчуванні, задля елементарного виживання**

ЦЕ ПРИЗВЕЛО ДО

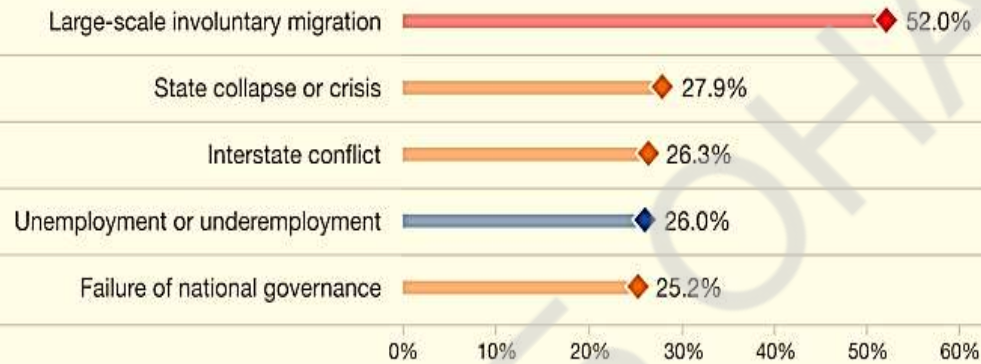
- *зростання кількості людей в 1.2 р. (до 7,5 млрд),
- *зменшення терміну життя (в 30 % країн), гендерного різноманіття
- *біогенних катастроф

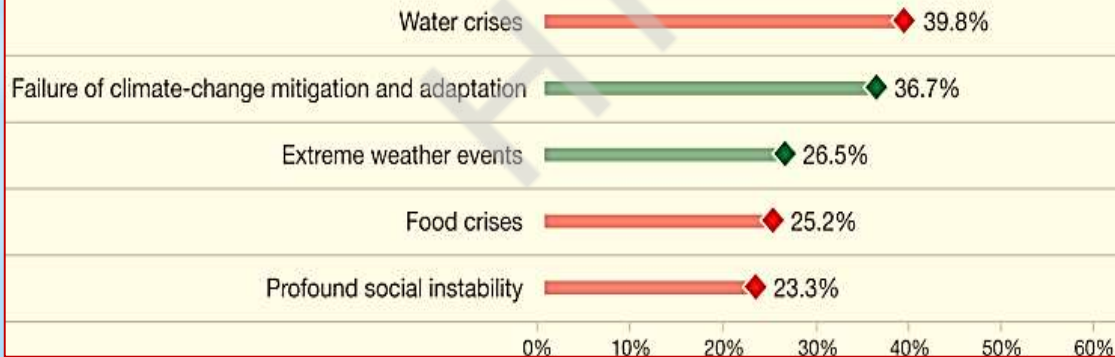
ДАВОС-2016:

глобальні ризики на 2015-2025рр

For the next 18 months

For the next 10 years

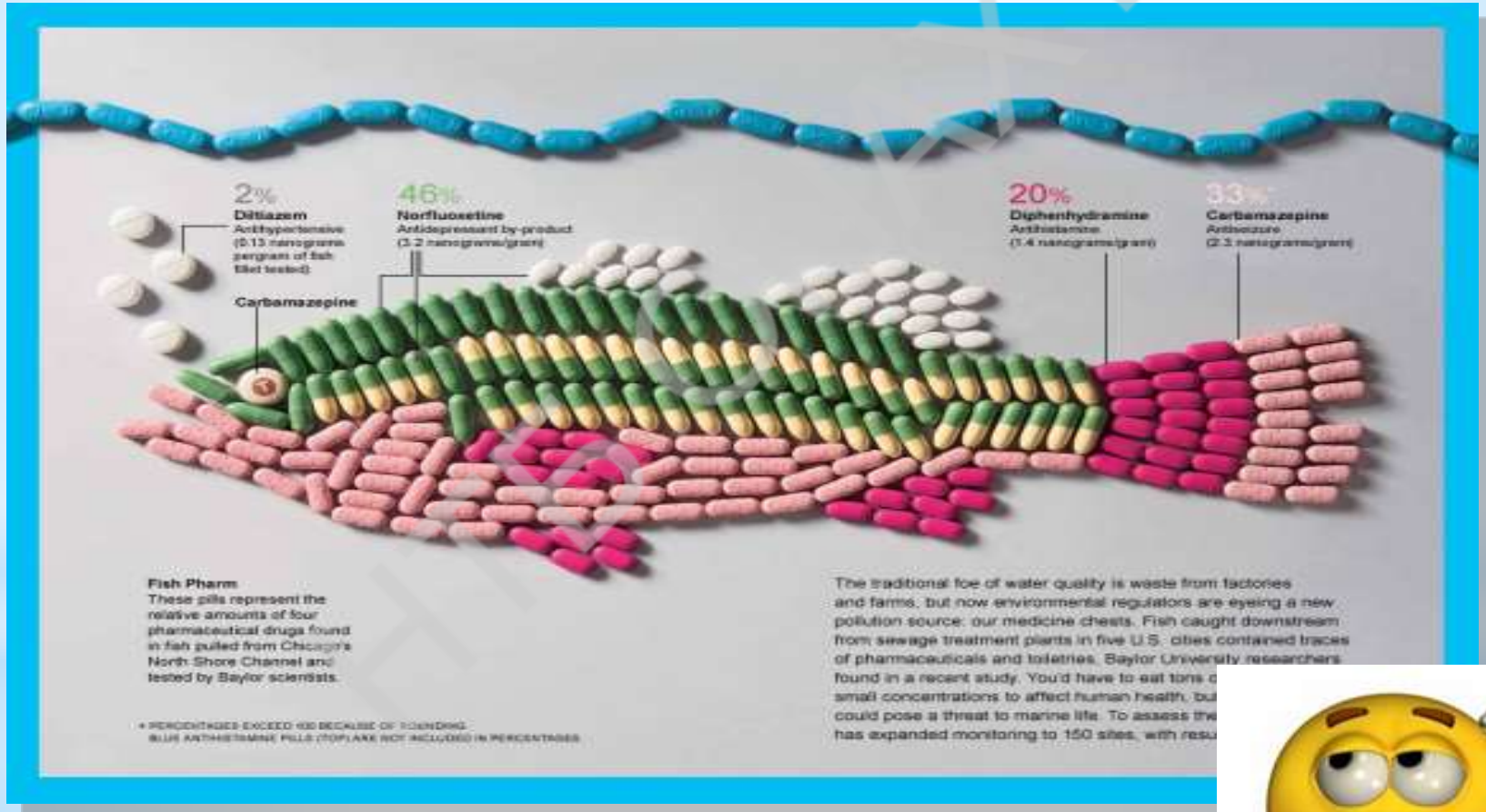
ЗАБРУДНЕННЯ ДОВКІЛЛЯ «ВОДОЮ»

В Дніпро щороку
потрапляє:

- 500 тис тон сполук азоту
- 40 тис тон фосфору
- 20 тис тон калію
- 1 тис тон заліза
- 40 тон нікеля
- 2 тони цинку
- 1 тона міді
- 0.5 тони хрому і т.д.(кадмій,свинець, марганець тощо)

РОЗПОДІЛ В ТКАНИНАХ РИБ ДЕЯКИХ ФАРМКОМПОНЕНТІВ З ВОДИ ВОДОЙМ

2,1 миллиарда человек в мире не имеют безопасного водоснабжения у себя дома (2015 г.)

Из них...

263 миллиона

тратят больше 30 минут на то, чтобы
принести домой воды

159 миллионов

пьют воду прямо из поверхностных
источников, таких как ручьи и озера

844 миллиона

не имеют базовых услуг
водоснабжения

Marshall's Law

by Tomogo and Roger Pitcher

**ПИТИ ХОРОШУ
ВОДУ
БАЖАЮТЬ УСІ!**

ПРО ВОДУ ВСІ ЗНАЮТЬ УСЕ...

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

